

Posudek bakalářské práce

Autor/ka práce: Jakub Tulinger

Název práce: Dokumentární nejistota obrazu: proměna svědectví v současné vizuální kultuře

Posudek vedoucí/ho práce ✕

Posudek oponenta/ky ✓

Autor/ka posudku (jméno, příjmení, pracoviště): Michal Šimůnek, KF

Hodnocení obsahu a výsledné podoby bakalářské práce (A/výborně – B/velmi dobře – C/dobře – D/dobře s výhradami – E/dostatečně – F/nedostatečně – nedoporučeno k obhajobě)

Vhodnost zvoleného cíle a přístupu práce.....	A
Relativní úplnost zpracované literatury ke zvolenému tématu.....	A
Schopnost kriticky vyhodnotit a použít odbornou literaturu.....	B
Logičnost struktury práce, souvislost jejich kapitol.....	A
Jazyková a stylistická úroveň práce.....	B
Dodržení citační normy (pokud se v textu opakovaně vyskytují přejaté pasáže bez udání zdroje, práce nemůže být doporučena k obhajobě)	A
Obrazové přílohy v dostatečném rozsahu, oprávněnost a vhodnost příloh, grafická úprava.....	A
Původnost práce, přínos k rozvoji oboru.....	A
Celkové hodnocení bakalářské práce.....	A

Slovní hodnocení bakalářské práce včetně otázek, k nimž se student/ka musí při obhajobě vyjádřit:

Bakalářská práce Jakuba Tulingera se věnuje obrazovým dokumentárním žánrům, proměnám jejich povahy a postavení v soudobé vizuální kultuře. Zajímá jej přitom zejména proměna povahy svědectví, již sleduje po linii očitého svědectví, obrazového či mediálního svědectví a svědectví materiálního (tedy po linii od svědectví v podobě lidské výpovědi ke svědectví neživých předmětů). Tuto linii přitom rýsuje zejména prostřednictvím vybraných autorů a jejich textů: adekvátně vychází z M. Rosler, H. Steyerl (dokumentární nejistota), E. Weizmana (Forensic Architecture), S. Schuppli (hmotné svědectví). Ačkoli je daná problematika bohatě diskutována (např. v souvislosti s tzv. občanskou žurnalistikou, interaktivním dokumentarismem, post-fotografickými tendencemi v umělecké a dokumentární praxi, v rámci vědních studií) a lze k ní přistupovat perspektivou různých autorů, koncepcí a proměn sociotechnických či institucionálních podmínek, oceňuji na předložené práci zejména právě smysluplný výběr jen několika málo klíčových textů a konceptů a soustředěnou práci s nimi. Díky tomu se autorovi podařilo vystavět vlastní argumentaci a

zajímavým způsobem postihnout významný aspekt transformace současné vizuální kultury.

Autor se v tomto argumentačním terénu pohybuje sebevědomě, možná až suverénně, což však vede místy ke zkratkovitě a možná i nedůsledné interpretaci odkazovaných konceptů či přebíraných argumentů. Například v závěrečné kapitole spojuje koncept *hmotného svědectví* (material witness) S. Schuppli zejména s jejím projektem *Learning from Ice* a následně tvrdí, že „(z)atímco kolektiv Forensic Architecture často zůstává v mezích mediálního prostoru, politických konfliktů a zabývá se zejména lidským faktorem svědectví ve vztahu k architektuře, Susan Schuppli se pomocí tohoto projektu dostává do skutečného jejími slovy analogového prostoru a důkladně prozkoumává význam svědectví v mnoha jeho významech.“ Takto však myslím nelze proti sobě koncept S. Schuppli a přístup Forensic Architecture stavět, neboť sama Schuppli zkonstruovala tento koncept do značné míry v kontextu mediálních technologií a politicko-válečných kauz spojených s násilím (Kosovo, Srí Lanka) a tudíž ji rovněž zajímá lidský (mediovaný) aspekt svědectví. Rysy ne-lidského či hmotného svědectví pak lze myslím nalézt i ve fotografii vytvářené lidmi, neboť každá fotografie je vždy tak trochu ne-lidským „výtvořem“ autonomních sil přírody a aparátu, díky čemuž se například může stávat zdroje náhodných důkazů (Antonioniho *Zvětšenina*).

V obdobném smyslu si Jakub skvěle povšiml Flusserovy vizionářské poznámky, že fotograf se snaží vyčerpat všechna možná hlediska, kterými lze k fotografovanému přistoupit. Tento argument však myslím bylo možné důrazněji uplatnit i při úvaze o forenzních projektech Forensic Architecture, které jej naplňují v tom, že namísto jednoho hlediska pracují s důkazy posbíranými z mnoha zdrojů a perspektiv, tedy post-ideologicky. Jinak řečeno, jedno správné hledisko nahrazují mnohostí těch, které si správnost nenárokují, ale ve svém souhrnu umí o skutečnosti vypovídat přesněji, než obraz vytvořený z jednoho „správného“ hlediska (viz např. jejich skvělý souhrn svědectví o výbuchu v bejrútském přístavu – <https://forensic-architecture.org/investigation/beirut-port-explosion>). Ostatně toto je přístup, který lze nalézt často i v současném foto-dokumentarismu, jak na příkladech Kenta Klicha and Tiny Enghoffové skvěle ukázala Mette Sandbyeová (*New Mixtures, Photographies* 2018, 11 (2-3), 267-287).

I přes dílčí diskutabilní (či spíše k další diskusi vybízející) pasáže odevzdal Jakub Tulinger velmi vydařenou bakalářskou práci, která je podle mého názoru výborná (A).

Otázky k obhajobě:

Celá práce je v podstatě snahou zodpovědět otázky: Jak se změnil dokumentární obraz a co to znamená pro svědectví, jež nám může poskytovat? Jaké jsou hranice mezi očitým, mediálním a materiálním svědectvím? Samotné odpovědi jsou dle mého názoru v práci formulované poněkud rozptýleným způsobem. Bylo by možné odpovědi na výše uvedené otázky v průběhu obhajoby shrnout a zřetelně formulovat?

Datum: 21/06/2021

Podpis: